

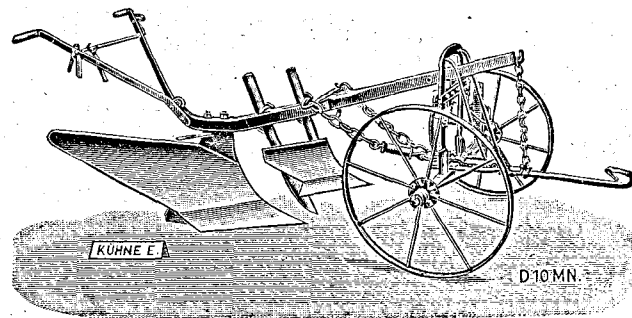
ERDÉLYI GAZDA

XLVII. ÉVFOLYAM.

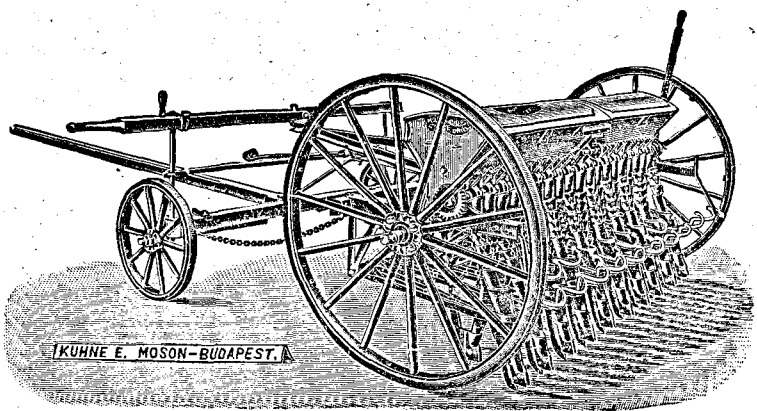
KOLOZSVÁR, 1915. MÁRCIUS 21.

12. SZÁM.

Egy- és többvasú acélekék, rét- és szántóföldhőronák, rugós-fogas porhanyítóeszközök, 6- és 8-vasú kultivátorok, Columbia kultivátorok, különféle lókapák, Hermann- és Rohr-féle kapálók, „MOSONI DRILL” és „VERA II” sorvetőgépek.
— Burgonyalyukgató- és takarógépek. —

3007

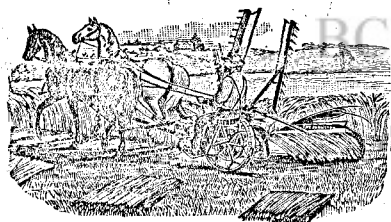

„KÜHNE” mezőgazdasági gépgyár r.-t.
Mosonban.

Főraktár:

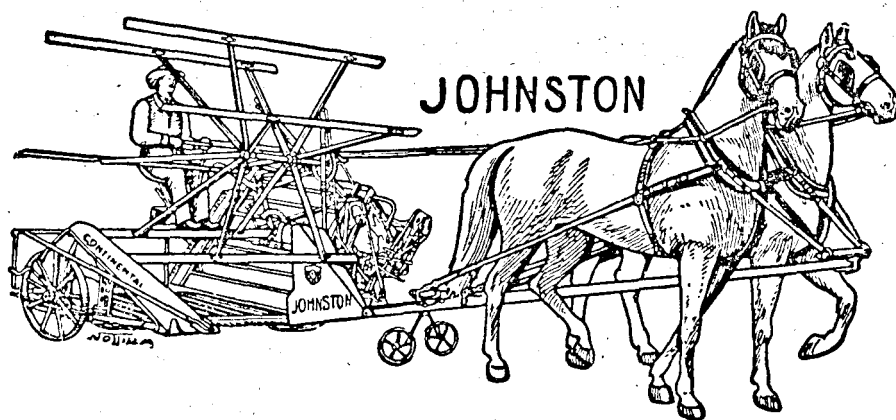
Budapest, VI., Vilmos-császár-ut 59.

Fiókraktárak: **Debrecen, Kaposvár, Szabadka, Temesvár.**

„Johnston”

eredeti amerikai aratógépek ugy szerkezet, mint jó anyag tekintetében a legtökéletesebbek.

3152

Az előrelátható nagy munkáshiány következtében ajánljuk „JOHNSTON” gyártmányu amerikai aratógépeink sürgős beszerzését, annál is inkább, mert a további behozatal Amerikából a jövő aratáshoz alig lesz lehetséges. — Felvilágosítással készséggel szolgál:

Bächer Rudolf — Melichar Ferencz

Magyarországi vezérképviselő: **Szücs Zsigmond Budapest, VI., Teréz-körut 26. szám.**

Név és védjegy
törvényes
szabadalom

Patkánin

patkányirtó szer

ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány, Patkánin gyáranak vezetősége Nagybecskerekén.

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

3173

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

Reitter Oszkár nagybecskereki főkapitánynak teljesen biztos hatású találmánya (nem mérge) emberre és állatra cseppet sem veszélyes. 1 doboz ára 2 korona, mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához. Ismertető leírást, melyben le van írva, hogy különféle nagyságu gazdasághoz hány doboz szükséges a teljes kiirtáshoz — kérésre

KOLOZSVARI

TAKARÉKPÉNZTAR és HITELBANK Részvénytársaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 7. szám.

3006

□□□

Alapjai: 3 millió 347,000 korona.

Elfogad: takarékketéseket legelőnyösebb kamatoztatás mellett

és azokat a moratórium korlátozó határozmányaitól eltekintve

bármikor azonnal visszafizeti,

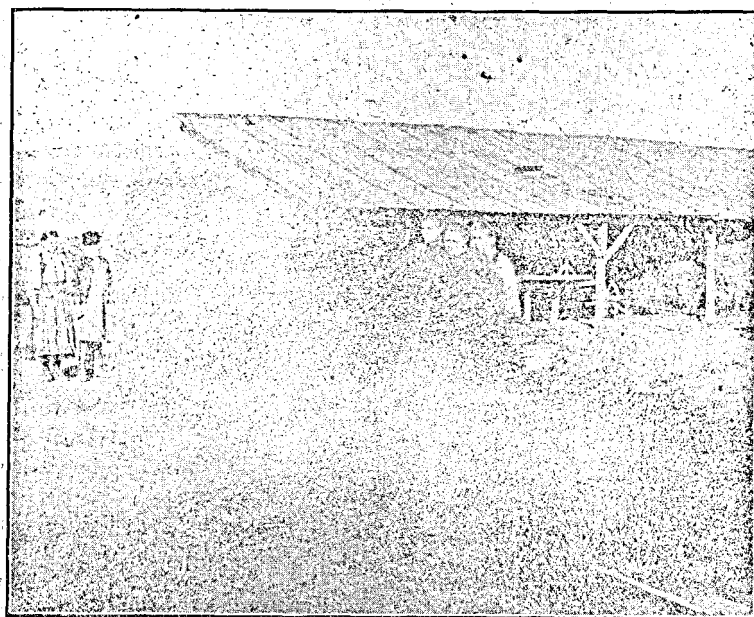
miáltal módot óhajt nyújtani a közönségnek, hogy pénzfelteslegeit a háboru tartama alatt is biztos helyen elhelyezhesse.

Uj intézeti székházában külön e célra épített páncceltermében

tűz- és betörésmentes rekeszeket

és értékeket tartalmazó ládák részére

tresort tart a közönség rendelkezésére.

Megválogatott elsőosztályú szőlőoltványok.

Uj telepítésre és különösen pótlásra a legjobb bor-, csemege- és lugaszőlőfajokból a legszebb és legerőteljesebb, minden tekintetben elsőrendű

Szőlőoltványok

Ripária, Pertális, Rupestris és a legjobb Hybrid alanyokon legolcsóbban kaphatók

Schöppner Sámuel

ny. m. kir. szől. és bor. felügyelőnél

Dicsőszentmártonban

3167

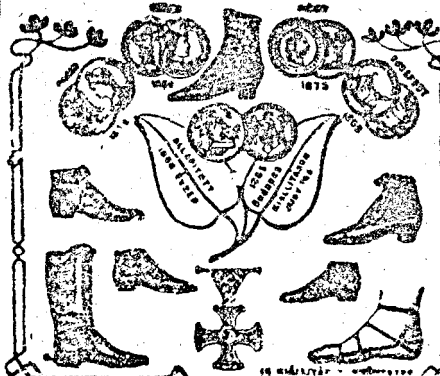
MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁR, SZENTEGYHÁZ-UTCZA 3. SZ.

Főhivja a n. é. közönség figyelmét előnyösen ismert, elsőrangú műhelyében a legjobb anyagból, legújabb divatszerint készült közkezdveltségű

férfi és női cipőraktárára

3008

Megrendelés után készít amerikai és francia, vagy bármily tetszés szerinti faconu cipőket, a legkényesebb igényeknek is megfelelő kivitelben. — Vidéki megrendelések pontosan és gyors kivitelben mérték után, de legbiztosabban egy használt, a lábra találó cipő beküldésével eszközöltetnek. — Kiváló tisztelettel: Matutsek József.

PETREUS L. UTÓDA LŐRINCZ

KITÜNTETETT OKLEVELES MÉRLEGGÉSZITŐ, ÉPÜLET- ÉS MŰLAKATOS, VAS- ÉS RÉZBUTORGYÁRTÓ.

KOLOZSVÁR,
HOSSZU-UTCA 26. SZ.

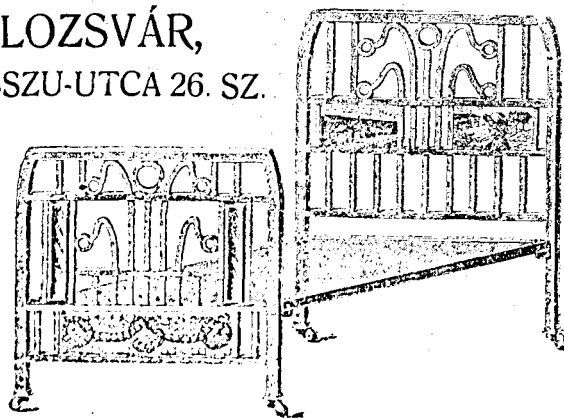
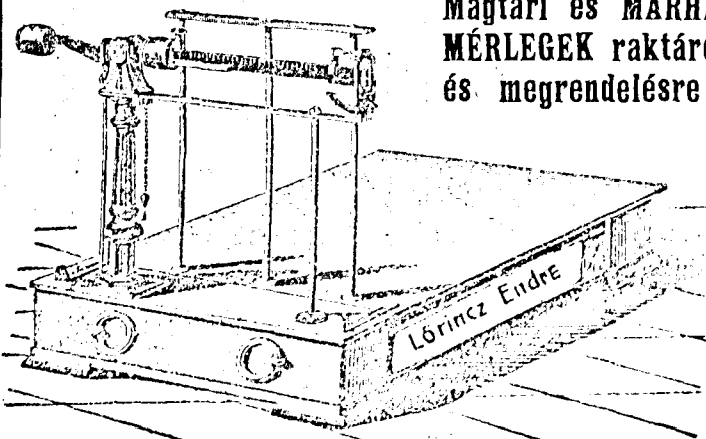
3111

Magtári és MARHAMÉRLEGEK raktáron és megrendelésre!!

ELVÁLLAL:

Vas és fémből előállítható szakmájába vágó minden munkát. Kórházak, szállodák, gazdaságok, istállók, tehenészetek stb. fa, vagy fémbutorral való berendezését. Folyósó, lépcső és sIRRÁCSOK készítését. Gazdasági és kerti kerítéseket Kerti butorokat és sátrakat. Réz- és vaságyakat és butorokat, stb.

MAGTÁRI ÉS MARHAMÉRLEGEI MINDEN MÁSNÁL JOBBAK ÉS OLCSÓBBAK

Költségvetéseket és rajzokat kívánatra díjtalanul
Pontos időre szállítás! Szolid és versenyképes árak!
Szakszerű tökéletes munka!

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsónadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, hálóingek és kabátok. Fiu- és leánykafehérmű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf utódai

fehérmű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRT, Deák Ferenc-utca 3. szám.

Telefonszám 567.

Mátrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szőnyeg, szőnyeg és futószőnyeg gyapjú és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak roletták egyedüli főraktára.

metországának kitűnő eredményei, melyeknek most oly megbecsülhetetlen hasznát látja, hanem számtalan hazai adat is bizonyítja. Lehetetlen tehát keserűséggel nem olvasni a »Hungária műtrágya, kén-sav és vegyi gyár r. l.« jelentését, hogy Magyarországon a háború kitörése óta a műtrágya fogyasztásának csökkenését mutat, ellentétben azzal, hogy például Ausztriában több műtrágyát használtak fel a termés fokozására. És ha meggondoljuk, hogy ősszel és télen át, a kivételes viszonyok miatt, sok helyen az istállótrágya kihordása és így a rendszeres trágyázás is elmaradt, bizony az Isten legkedvezőbb időjárása és a leggondosabb munka mellett sem számíthatunk bő termésre.

Ha valamikor, úgy most van helye a műtrágyák fokozottabb mérvű alkalmazásának: először, mert az elmulasztott őszi trágyázás így még pótolható; másodsor, mert azonnal oldódik a talajban, vagyis most a legnagyobb szükség idején fog a növény által felhasználtatni és végül harmadszor, mert termésállagunkat semmiféleképpen sem emelhetjük annyira, mint bőséges trágyázás által. A műtrágya használata tehát most még ott is indokolt, a hol rendszeresen nem használják.

Az a tény, hogy éppen azok a vegyi anyagok, amelyek a talaj tápláló erejének fokozására használtatnak, egyben a hadviselés elsőrangú fogyasztási cikkei is, valamint az a körülmény, hogy forgalmunk a külfölddel ugyiszólván teljesen szünetel, sajnos, korlátozzák a műtrágyáknak tetszés szerinti mennyiségben való alkalmazását. Le kell mondanunk például a salétrom, ammoniáksók és a méz-nitrogén használatáról, mert ezeket a nitrogénkészleteket a m. kir. honvédelmi miniszter hadicélokra vette igénybe. De megnyugtató az, hogy hazánkban a nitrogén műtrágyák nem elsőrangú jelentőségűek s a hiányt okos előrelátással pl. az ürülék, vizelet, a trágyalé, a vágóhidakon összegyűlemlő hulladékok felhasználásával némileg pótolni lehet.

A kálitrágyákat tudvalevőleg szöveteségünknek, Németországnak kálidus vidékein bányásszák és gyártják s ezért legfeljebb a késedelmes szállítás, a vasúti kocsiakra hadi célokra való felhasználása miatt, akadályozza alkalmazásukat. A növényeknek a káli is rendkívül fontos tápanyaga, de hazai kötött talajaink ma még nem olyan szegények káliban, hogy ennek pótlása okvetlenül szükséges volna. A homoktalajok azonban mindenütt káliszegények, ezeken nagy terméket csak úgy érhetünk el, ha a szükség-

hez mérten több-kevesebb kálit is juttatunk a talajba. A homokon gazdálkodók tehát haladéktalanul gondoskodjanak a szükséges kálitrágyáról, annál is inkább, mert ezeket jóval a vetés előtt kell elhinteni. Végül eselben a télen át tekintélyes mennyiségben felhalmozódott fahamuval lehet a hiányt némileg enyhíteni.

Legnehezebben nélkülözhetjük a foszfortrágyákat, mert aránytalanul sok búzát és egyéb gabonafélélt termesztünk. A fogyasztás tehát belőle nagy s ezt a foszfor-szegény istállótrágyával semmi esetre sem fedezhetjük. Ez az oka annak, hogy szuperfoszfátot használva, 3—4 métermázsás terméshöbbltet is érhetünk el. Műtrágyagyártáraink készletéről idejekorán gondoskodtak, azon kívül a németek által megszállt Belgiumban, Lüttich, Hennegau, Mons környékén elég gazdag foszforit telepek vannak, ugyanígy Svédországban és Norvégiában is. És ha az országban összegyűjthető csontokat és egyéb foszfor tartalmú hulladékokat is számba vesszük és felhasználjuk, foszfor-szükségletünk a háború idejére jórészt biztosítottak tekinthető.

Bátran nézhetünk tehát ellenségeink kiűzhetőségét célzó terveinek s ha mindenki megteszi kötelességét, azon kívül takszerűen él, ez a térvük is csütörtököt fog mondani. Ne felejtjük el azonban: először, hogy minden eddig nem értékelt hulladék a gazdaságra most nagyértékű lehet; másodsor, hogy gazdáink nagy része nem oly képzett, hogy az általuk rendszeren fel nem használt anyagok értékét vagy bizonyos anyagok pótszerét ismerne, szükséges tehát, hogy felvilágosítsuk őket és megtanítsuk arra, miként lehet egynemű szükségletet a meglévő készletekből kiteremteni; és végül harmadsor, hogy a rendszeres termelésnek, az egész gazdálkodás sikerének legelső alapfeltétele, hogy bőségesen juttassunk a talajba a növények táplálására alkalmas anyagokat, amennyit lehet istállótrágyában azon kívül pedig műtrágyák alakjában.

Dr. Baintner Ferenc.

A háború és a szövetkezeti eszme.

A nemzet mostani nagy létharcában nemcsak áldozatkészre, lelkesedésre, de megfeszített munkára is van szükség, úgy a csatatereken, mint a társadalmi és gazdasági törekvések mezején is. A háború mérlege csakis akkor fog a mi javunkra dőlni, ha a munkából nemcsak az egyesek, de különösen azok az intéz-

mények fokozottabb mértékben veszik ki részüket, amelyeknek célja amugy is a nemzet boldogulásának az előkészítése. Ki merné tagadni, hogy ez utóbbi munkában az altruisztikus szövetkezetek mindig legelől jártak. Méltán kíváncsi lehet tehát mindenki, hogy vajjon ezek a szövetkezetek, hogy töltötték be feladataikat a háború alatt. Megfeleltek-e a mull hagyományainak s bele tudtak-e illeszkedni az új szokatlan keretbe s munkájuk sikeres volt-e?

A legnagyobb magyar fogyasztási szövetkezeti központ, a Hangya, mérlege és évi jelentése jelent meg legutóbb s ebből az önértékes jelentésből valóban kielégítő és örvendetes választ kapunk minden fentebbi kérdésre. A magyar szövetkezetekből nem hiányzott sem az áldozatkészesség, sem a fokozottabb munkára való készség. Nem hiányzott különösen a Hangyából és a védőszárnyai alatt működő falusi szövetkezetekből. Eltekintve attól, hogy úgy a falusi szövetkezetek, mint a Hangya alkalmazottainak legértékesebb és a munkához hozzáadott nagyobbik része most a csatateren teljesíti hazafias kötelességét, ami egymaga elegendő lett volna ahhoz, hogy a népelemezés kifogástalan voltának biztosítására hivatott szövetkezetek működése megbénuljon, az áldozatkésznek száz és száz más tanujelével találkozhattunk az elmúlt esztendő folyamán a fogyasztási szövetkezetek körében. Maguk a szövetkezetek külön hadi kórházat tartanak fenn, résztvettek igen jelentékeny részben a hadi kölesön összegyűjtésének munkájában is. Ezekben a háborúval szoros összefüggésben álló hazafias teendőin kívül nagyon természetes, hogy a fogyasztási szövetkezeteknek tulajdonképeni munkája: a népelemezés zavartalanságának biztosítása, a fogyasztás helyes mederbe való kezelése sem volt meddő. Ennek legfőbb bizonyítéka az, hogy az áru szállítás nehézségei dacára a Hangya forgalma ez évben sem csökkent s meghaladta a 30 milliót. A működő szövetkezetek száma is szaporodott, 43 új szövetkezet kezdte meg működését. Gyarapodott ezen kívül úgy a Hangyának, mint a kötelekbe tartozó szövetkezeteknek alap- és tartalék tőkéje. Ezek kétségtelen jelei annak, hogy a nagy akadályok sem tudták hátráltatni a becsület talapatán nyugvó szövetkezeti intézmények fejlődését. A fogyasztási szövetkezetek a történelmi nagy időkben is megállták helyüket és fényesen betöltötték hivatásukat.

Amíg a gazdasági vállalatok tulnyomó nagyrésze a panasz és a lemondás

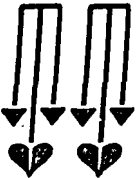

Igen fontos minden gazdának, hogy a legújabb szerkezetű **Kalmár rendszerű kukoricza**

morzsolót használja, mert ezzel a legtökéletesebb munkát gyorsan végezheti, nem törí a csutkát, nem hagy rajta

szemet, könnyű járatu és olcsó. **Kalmár Zs. és Társa** különleges Kérjen árjegyzéket közvetlenül

tisztító **gépgyár és vasöntöde, Hódmezővásárhely.**

hangján nyilatkozik az elmúlt esztendő-ről, addig a Hangya évi jelentésében az önérték és a jobb jövőbe vetett bizalom hangja nyilatkozik meg. Ezt a hangot nem is sugallhatja más, mint a jól végzett munka öntudata, s ha majd a háboru után a kitünteléseket és jutalmakat osztogatják, bizonyára meg fognak emlékezni a fogyasztási szövetkezetekről is, amelyeknek legfőbb feladata az volt, hogy az itthon maradtakat ne hagyják kiéhezhetni, hogy az összelarást, az önbizalmat ápolja s a tehetőseket a haza érdekében való áldozatkésztségre serkentsék. Számíthatnak tehát a fogyasztási szövetkezetek arra is, hogy munkájukról a történelem is meg fog emlékezni, amivel legjobban bebizonyítják azt, hogy létjogosultságukat s további fényes jövőjüket kétségbe vonni ma már igazán nem szabad.

A kukoricaliszt helyes készítési módja és eltartása.

Irta: dr. Szilágyi Gyula, műegy. rk. tanár.

A néptáplálkozás ellátásában a mostani háboru tartama alatt nagy szerep jut a kukoricának. E szemesanyag nálunk oly mennyiségben terem, hogy normális időben kivitelünk jelentékeny.

A kukoricaliszt készítés Magyarországon ezideig nem volt elterjedve emberi ételmiszerül, csak a nép egyes rétegeiben használtak kukoricalisztet, ezt is legtöbbszörre nem mint finom őrleményt, hanem inkább daraszerű állapotban. Azonban a malomipar jelenlegi kifejtett állapota mellett a kukorica teljesen kifogástalan liszté dolgozható fel és nagy tápértékénél fogva mint ételmiszer egyenértékű a kalászosokból készíthető liszttekkel.

A kukoricaliszt készítésénél két főszempont veendő tekintetbe, ha állandó őrleményt akarunk előállítani. E szempontok megvilágítása céljából tudnunk kell, hogy az egyéb szemesanyagok és kukorica között milyen különbségek vannak. Tudvalevő dolog ugyanis, hogy a buza, rozs és árpa közvetlenül az arálás és cséplés után 2—3 hét múlva esontkeménységűre szárad és nedvességtartalmuk 14%-on alul marad. Ezzel ellentétben a kukorica töréskor a legrendesebb jó őszi időjárás mellett is 30% víztartalommal bír és ezt raktározás alatt hónapról-hónapra veszíti el. Rendes raktározásnál mint csöves kukoricát górékban tartják és csak május—júniusban szárad be 10—12% nedvességre.

A száraz buzát és rozst malmaink pár hét után őrölni kezdik és kitűnő minőségű lisztet nyerünk azokból. Ha azonban valaki megpróbálná a 30% víztartalmu kukoricát megőrölni, akkor nyirkos, csaknem pépszerű tömeget nyerünk, melyel raktározni nem is lehet. Éppen ezért a kukoricát csakis teljesen száraz állapotban szabad liszté őrölni, hogy annak víztartalma több ne legyen, mint a buza, vagy rozs rendes víztartalma. Ez esetben a kukoricából jó lisztet kapunk ugyan, de az ilyen liszt sem tartható el húzamosabb ideig. Az ilyen liszt is húzamosabb ideig raktározás mellett könnyen megavasodik sok zsírtartalma miatt. A kukorica ugyanis 5—8% zsírtartalommal bír, míg a búzában és rozsból a zsír csak 1.6%-ot tesz ki. A kukorica zsírtartalmának tulnyomó része annak csirájában foglaltatik. Ezért már évtizedek óta a kukoricát liszté feldolgozó malomokban oly gépek is vannak, melyekkel a csirát elkülönítik. A kukorica csíra zsírtartalma 30% és ebből Amerikában pré-

seléssel és megfelelő ipari feldolgozással étkezési célokra szolgáló finomított kukoricaból állítanak elő, azonkívül a csíra mint külön erőlakarmány is felhasználható.

Ha azután a modern malomipari berendezéssel a kukorica héját is elválasztják, akkor oly kukoricalisztet kapunk a szem egyéb részeiből, mely tartósság tekintetében vetekszik a buza- vagy rozsliszttel.

Magyarország kukoricatermelőinek nemtörődősége következtében millió és millió métermázsára rug az a kukoricamennyiség, mely a helytelen kezelés folytán megdohosodik, csirázik. Az ilyen hibás kukoricát aztán semmi egyéb felhasználni nem lehet, mint szeszgyártási célokra. — Ha valaha a magyar gazdákat terményeik okszerű kezelésére figyelmeztetni kellett, ugy most e súlyos időkben valóban érkezett az ideje annak, hogy a milliókra menő károsodástól megóvjuk és komolyan figyelmeztessük kukoricatermelőinket, hogy végre rendezkedjenek be nedves kukoricájuknak beszáritására.

A szárítóberendezés igen csekély költséget igényel és feltétlenül kifizeti magát egy olyan termelési évben, midőn a kukorica a nedves időjárás miatt tulnedves marad és nem ritkán rövid idő alatt egész termésünk megdohosodik.

A természet gondoskodott arról, hogy a kalászos növények éretten hulljanak a gazda ölébe. A kukorica termésnél a természet mulasztását a technikai haladással könnyen pótolhatjuk és csekély költséggel juthatunk oly helyzetbe, hogy értékes termésünket a romlástól megóvjuk.

EGYLETI ÉLET.

Közgyűlési meghívó.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet alapszabályszerű **rendes közgyűlését** Kolozsvárt, 1915. évi **április hó 11-én, vasárnap délelőtt 10 órakor** fogja saját helyiségében (Attila-utca 10. szám) megtartani, melyre az egylet tagjait tisztelettel meghívom.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. Az igazgatóválasztmány jelentése az egylet 1914-ik évi működéséről.
3. Pénztári jelentés az egylet 1914-ik évi zárszámadásáról; ezzel kapcsolatban:
4. A számvizsgáló bizottság jelentése.
5. Az 1915-ik évi költségelirányzat megállapítása.
6. A múlt évi rendes közgyűlés óta az egylet kebelébe lépett tagok bejelentése.
7. Választások: 1 elnök, 2 alelnök, 24 igazg. vál. tag és az áll. jellegű bizottságokra.
8. A választmány által esetleg átteendő ügyek.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet igazgatóválasztmányának Kolozsvárt, 1915. évi március hó 13-án tartott üléséből.

Br. Bánffy Ernő,
egyleti elnök.

IRODALMI SZEMLE.

Mezőgazdaságtan. Gazdasági ismétlőiskolai tanítók és gazdák használatára III. bővített kiadás Irta: Szilárd Gyula, az Esterházy gróf féle csákvári földművesiskola tanára II. kötet. Budapest, 1914. Ára 5 korona.

Szilárd Gyula »Mezőgazdaságtan«-a 2 kötetben felöleli az egész mezőgazdasági tudományból mindazt, aminek ismerete a gyakorlati gazda számára is nélkülözhetetlen. Főlegesen ezt a könyvet a magyar gazdaközönség előtt bővebben ismertetni, hisz az a körülmény, hogy ebből a munkából aránylag rövid idő alatt a narmadik kiadás jelenik meg, eieggé bizonyítja, hogy az író és olvasóközönség egymásra találtak. Szilárd »Mezőgazdaságtan«-a az alsófoku szakoktatás céljaira könnyen érthető írásmodora miatt azonban a gyakorlati gazdának is igen hasznos kézikönyv. A »Mezőgazdaságtan«-ba, az írója egy egész könyvtárt kitevő tudományból és sok élet tapasztalataiból összegyűjtötte mindazt, ami a jelen idő gazdálkodásához nélkülözhetetlen tudnivaló.

A III. kiadást a szerző a haladó élet kívánalmainak megfelelően lényegesen kibővítette. ez a kiadás tökéletesen meg fog felelni céljának. Az I. kötet már előbb megjelent, a II. kötet csak mostanában hagyta el a sajtót. Ez a II. kötet az állattenyésztés és a gazdasági ügyvitel körül szükséges ismereteket tárgyalja. Az állattenyésztésről szóló rész a következő fejezetekre oszlik: I. Az állati test szervezete és életműködése. II. Takarmányozás. III. Egészséges és beteg állatok ápolása. IV. Általános tenyésztési elvek és szabályok V. Lótenyésztés. VI. Szarvasmarhatenyésztés. VII. Juh- és kecsketenyésztés. VIII. Sertésenyésztés. IX. Baromfitenyésztés. X. Házinyultenyésztés. XXI. Méhészet és selyemhernyótenyésztés.

A gazdasági üzletviteli rész pedig a következő fejezetekre oszlik: I. Kisebb gazdaságok berendezése. II. Üzleti tőkék és azoknak jövedelmezősége. III. Gazdasági számtartás. Végül a Függelékben a gazda és a gazdasági cseléd közötti jogviszony szabályozásáról, az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédpénztárról, s a bortörvényről szóló törvényeket és a mezőgazdasági érdekek felkarolására hivatott társadalmi szervezetek és állami intézményeket ismerteti a szerző.

Méhészet. II-ik bővített kiadás. 19 képpel. Irta: Szilárd Gyula az Esterházy gróf féle földművesiskola tanára. Ára 1.20 K.

A kezdő méhésznek utbaigazító kalauza, tanácsadója Szilárd »Méhészet« című könyve, mely pár év alatt elfogyott, második kiadást ért már meg.

A kezdő méhészt nemcsak a méhek életére, természetrajzára vonatkozólag tájékozódhatik belőle, hanem úgy a mozgatható, álló és fekvő kaptárakban, mint a közönséges szalmakasokban való méhészkedésekre vonatkozólag igen értékes és könnyen megérthető oktatást kap. Ki kell emelnünk továbbá a könyvnek a mézszüretre, a méz eltartására és a mézelőnövények ismertetésére vonatkozó részeit.

Csákvár egyike azoknak a ritka helyeknek, ahol a modern méhészet hataimas aranyu hódításokat tett. Az Esterházy gróf féle csákvári földművesiskolával is nagyszabásu méhes kapcsolatos. Ez magyarázza meg, hogy a kis füzet tanácsai a gyakorlati életből fakadnak és a gyakorlatnak szólnak, használnak.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

Sok a — sóból is megárt!

(ha) A »The Agricultural Gazette of New-South Wales« című Sydneyben megjelenő mezőgazdasági folyóirat újabb egy figyelemreméltó cikkel közölt Guthrie F. B. tollából, mely érdekes megfigyeléseket tartalmaz arra vonatkozólag, hogy a tulzott mértékben történo sófogyasztás minő káros hatással járhat az állatokra nézve.

Habár mint általában ismeretes bizonyos mennyiségű sóra minden állatnak feltétlenül szüksége van, mind

azonállal, ha kelletténél nagyobb mennyiségű sót fogyasztanak el, az állatok legelőbbjénél igen komoly következményekkel jár.

Igy Lander M. megfigyelései szerint (Veterinary Toxicology, 1912.) egy 113—226 grammos adag a juhoknál és sertéseknél mérgezést idézett elő. Ennél nagyobb adag só lovaknál és ökröknél azok elhullását okozta. Különösen kényesek ebből a szempontból a csirkék. Suffron M. kísérletei szerint, ha az élősúly minden kilója után 4 gramm oldott sót fecskendezünk be a csirke begyébe, az feltétlenül elpusztul.

A New-South walesi földművelésügyi kormány jelentéseiben több esetről emlékezik meg, melyekben a nagyobb mérvű sófogyasztás sertéseknél és csirkéknél mérgezést idézett elő. Egy ilyen módon megmérgezett csirke begyében 50 gramm tápanyagot találtak, mely 2.42 gramm sót tartalmazott. Erre a példára való hivatkozással a kormány felhívja a figyelmet a kereskedelmi forgalom tárgyát képező sót tartalmazó anyagokra, amelyek ebből a szempontból káros hatásuk lehetnek az állatokra. Egy sertésmérgezési esetről a káros elváltozást egy olyan tápanyag idézte elő, melyben korpához és árpaliszthez 11.6% só volt keverve.

A sómérgezés hatása az izmokban jelentkezik s abban nyilvánul, hogy az állat elveszti járóképességét. A halált a lélekzőizmok erejének hanyatlása okozza.

(A Mezőgazdasági értesítő 1914. november havi füzetének 1701. lapja nyomán.)

Itt a hernyózás ideje. Törvény mondja: »Minden birtokos köteles a fák rügyeinek fakadása előtt, legkésőbbben azonban március hó végéig a belsőségeken, majorkokban, szőlőkben, gyümölcsösökben és kertekben levő fáit és bokrait a kártékony hernyóktól, illetőleg hernyófészkektől és lepketojásoktól megtisztítani s az összegyűjtött hernyókat, hernyófészkeket és hernyótojásokat elégetni. A később mutatózó kártékony hernyók, valamint a cserebogarak tömeges megjelenésük alkalmával is megfelelő módon pusztítandók.« (1894. évi XII. t.-cikk 50. §.) — A törvény kötelezi az előjáróságot, hogy a mulasztó gazda helyett — ennek terhére és költségére — a hernyózást végeztesse. De ezzel még nem elégszik meg, hanem meg is bünteti a hanyag embert s a büntetés száz koronáig terjedhet. (1894. évi XII. t.-c. 96. §.) Eszükbe juttatjuk gazdáinknak a törvény ezen szigorú rendelkezését; sajnos, hogy még ilyen, — gyümölcstermelő gazdáinkat oly közvetlenül érintő dologban is a közérdek megvédelmére a törvény szigorú intézkedéseire van szükség. Tudomásunk szerint a hatóság a minisztérium részéről szigorú eljárásra lett utasítva, kívánatos, hogy az eljáró hatósági közegek a hernyóirtás ellenőrzésénél ne rangosztály szerint járjanak el, de hajtsák végre szigorúan a törvény ide vágó szakaszait, akkor lesz rend ezen a téren is.

A tyukok selejtezése. A tapasztalat azt mutatja, hogy tyukjaink a második életévben a legjobb tojók, elég jók még a harmadik évben is, míg a negyedik évben erősen kezd a tojásszám apadni. Első tenyésztendőjük szintén alacsonyabb tojás hozamot eredményez. Kimondhatjuk tehát bátran, hogy mindig a két éves tyukokból tartunk legtöbbet. E szerint például a tenyésztőrs akkor helyes, ha kétötöd részben két éves és egyötöd részben három éves tyukokból áll. Az egy éves tyukok után ne szaporítsunk, ezeknél csak a tojástermelést hasznosítjuk.

A két éves tyukokból minden ősz elején mikor kitojják magukat, a rosszabb egyharmad részt kiselejtezzük, a jobb egyharmad részt, mint három évest, a törzsben meghagyjuk. Az egy éves tyukokat már tojástermelésre is meg kell figyelniünk s a tenyésztőrsbe csak a megfelelően tojó egyedeket állítsuk.

Hogyan kell kukoricalisztből kenyeret sütni? A községi kenyérgyár receptet tesz közzé arról, hogyan kell a tiszta tengeri lisztből kenyeret sütni. Ennek módja a következő: először kovászt kell készíteni, még pedig 250 deka tengerilisztből, hozzáadva ehhez két és fél liter gyengén langyos (vizvezetési vízhez kis meleg vizet öntve) vizet és 15 deka élesztőt. Ennek a kovásznak egy és háromnegyed óráig kell kelnie. Ezután még 350 deka tengerilisztet és ugyancsak gyengén langyos vizet kell a megkelt kovászból tenni, továbbá 20 deka sót. Ezután az egész anyagot összedagasztjuk, dagasztás után pedig meg lehet alakítani a kenyércipókat. Az alakított kenyércipók körülbelül 5—10 percig pihenjenek, azután pedig tegyük a jól fűtött takaréktűzhely sütőjébe, ahol egy óra alatt megsülnek.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— Legyünk takarékosak a táplálkozásban. A jelen háborús viszonyok között hazafias kötelesség, hogy minden téren, de első sorban a mindennapi ételmezésben szigorú takarékoságot gyakoroljunk úgy a konyhában, mint az étkezőasztalnál. Az ételmiszterekkel való pazarlás ma valósággal bűn, melyet a nélkülözni kénytelen embertársakkal szemben követünk el. Ételmárak megővendők, elfogyasztandók, az emberi fogyasztásra alkalmatlanok s az összes konyhahulladékok pedig a háziállatokkal etetendők fel. A lefőlözött tejet ellenben aludt tej és tehénturó alakjában fordítsuk saját ételmezésünkre, ahelyett, hogy a háziállatokkal etetnők fel. Ha nem bánunk kellő takarékosággal az ételmicikkkel, azoknak ára a legközelebbi termés betakarításáig oly rohamosan fog emelkedni, hogy azzal a felsőbb hatóságok kellő erejű is alig lesz képes szembeszállani. Hűvelyes táplálék készleteink egy részét, nevezetesen a száraz babot, borsót és lencsét a német fogyasztó piacnak engedjük át, a megmaradt készlettel tehát nagyon is takarékoskodni kell s mivel ezek ma igen drága ételmi cikkek és mindenkor jó piacra is találhatunk úgy idehaza, mint szövetséges társainknál, igyekeznünk kell belőlük többet termelni csak úgy, mint a burgonyából és az összes közhasználatosabb zöldségféléinkből. E téren az itthonmaradt nők és gyermekek is elláthatják a földmunkálást, elvetést, kapálást és betakarítást. Ugyiszólván minden talpaltatnyi földet meg kell ezidén művelniünk, hogy azon minél több ételmicikket termeljünk.

— A földművesnép buzdítása. A »Gazdaszövetség«, a Magyar Gazdaszövetség hivatalos lapja március Idusáról cikkezvén, írja, hogy ha Petőfi ma élne, első sorban a földművelő népet keresné föl lángszavával s annak kiáltáná oda aprajának, nagyjának: Talpra magyar! A nemzetnek minden egyes ép karra szüksége van ma, hogy a hazai föld termjen, megmunkáltassék s üresen ne maradjon. Amit a bevonultak el nem végezhetnek, végezzék el bármily megfeszített erővel az itthonmaradottak. Ha a nagy költő bitang embernek bélyegezte azt, aki akkor halni nem mert s kinek drágább

volt »röngy élete«, mint a haza becsülete, mennyivel bitangabb ma az, akinek drágább a kényelme, mint a haza becsülete, övéinek megélhetése, az egész nemzet kenyere. Bitang emberre, aki télenkedik, bitang földre, mely üresen marad ebben a történelmi esztendőben, nincs szükségünk s még az iskolákban is, hol ezer és ezer ajakról hangzik el e napon a Talpra magyar, meg kell értetni minden munkabíró gyermekkel, hogy ez a két szó ma nem vers, hanem nemzeti parancs, az élet szava, melyet követni kell. Büszke a magyar az ő földművelő katonáira, akik ennek az osztálynak összes erőit tündöklő fényben mutatják meg a világ előtt a csatatereken, helyt kell állani a mezőkön is, ahol épp oly háború folyik. Itt az idő, itt a kezdete ennek a külön háborús erő-kifejtésnek. Versenyezzen minden falu, melyik tud nagyobbat alkotni, melyik tud többet elérni, hogy a magyar földművelő dicsősége mocsoktalan legyen, a haderő győzelméhez hozzájáruljon a magyar földművelés itthon is. Legyen valóság, legyen élet a Talpra magyar, mely nem vers többé, hanem parancs, melyet csak hazaárulás árán lehet megszegni.

— Megjelent a nyerscukortakarmányozási rendelet. A pénzügyminiszter a nyerscukor takarmányozási célokra való felhasználásához hozzájárult s az erről szóló rendeletet kézhez vettük. A rendelet szerint a nyerscukrot szecskiával vagy polyvával (métermázsánként 5 kg.) és spódiúmmal (métermázsánként 1 kg.) keverik s a cukorgyár így bocsátja forgalomba a gazdasági felügyelők által kiállítandó utalványok alapján egyszerre legfeljebb egy hónapra elégséges mennyiséget. A nyerscukor ára a jövő héten lesz megállapítva, úgy, hogy az a keveréssel együtt, reméljük, nem fogja a 28 koronát meghaladni mm.-ként. Megjegyezzük még, hogy a cukorgyárak mindenikénél melász is kapható, úgy, hogy ma az előrelátó gazda könnyen és idejében láthatja el magát póttakarmányokkal.

— Pályázati hirdetés. A kisbéri m. kir. tejmunkásképző-iskola a folyó évi május hó 1-én kezdődő egyéves tanfolyamára 8 ösztöndíjas tanulót fognak felvenni. A tanulók ingyenes ellátásban, ételmezésben, ezenkívül kisebb kiadások fedezésére havi 6 korona munkadíjban részesülnek. A felvételi feltételeket az iskola igazgatósága az érdeklődőkkel szívesen közli. Az 1 koronás bélyeggel ellátott és kellően felszerelt sajtákezüleg írt s a kisbéri m. kir. ménesbirtok igazgatóságához intézett folyamodványokat f. é. április hó 1-éig adják be a tejmunkásképző-iskola vezetőségéhez a pályázók.

— Zabért korpa. A közös hadügyminisztérium rendelete értelmében a katonai kinestár zabot ugyanannyi mennyiségű korpa ellenében elfogad. A felajánlandó zabmennyiségeket a katonai ételmezési raktáraknál kell bejelenteni, melyek a rendelkezésre álló korpa arányában a cserét lebonyolítják.

— A vetőmagpiacról. Dacára az újabb beállott hideg időjárásnak, a megrendelések az összes magfélésekben nagy számmal érkeznek be, úgy a gazdasági, mint konyhakerti és virágmagvakban.

Lóheremagból az ólomzárolt áru rendkívül keresett. Irányzata szilárd. Nyers áruban a forgalom úgy a természetből arankamentes, mint a tisztításra alkalmas, sőt a nagy arankát tartalmazó minőségben is kielégítő. Lucernamag keresett. Hazai jó minőségű áruban a kínálat hiányzik. Irányzata továbbra is szilárd. Balla-

cimtagban kínál jó minőségű áruban alig fordul elő. Fehér here változatlan. Köles ára az elmúlt napokban ismét emelkedett. Irányzata szilárd. Tavaszbükköny állandóan nagy keresletnek örvend. Répamagvakban már érezhető a németországi kiviteli tilalom folytán, hogy egyes fajokból nem kerülhetett be az egész szükségelt mennyiség. Muharmag rendkívül keresett. Irányzata szilárd. Nyersáruért az árak 100 kgr.-ként a következők: lóheremag természetűtől arankamentes 220—240 K, lóheremag arankamentességre alkalmas 180—205, lóheremag nagyaránkás 140—150, lucernamag természetűtől arankamentes 210—220, lucernamag szép sárgaszínű 190—200, lucernamag kereskedelmi áru 150—160, lenmag 56—58, köles 41—48, baltacim 60—62, bükköny tavaszi 53—54, fehérhere 240—270 K.

— **A sertésállomány csökkenése.** Most tette közzé a statisztikai hivatal a magyar szent korona országainak állatlétszámát az 1911. évi február hó 28-iki állapot szerint. Amint a kimutatásból látható, Magyarországon az állattartó gazdaságok száma 1895—1911-ig 682.000-rei apadt. A szarvasmarha állomány 250.000 darabbal emelkedett. Sertésállományunk pedig több mint fél millióval csökkent.

— **Burgonya a gazdáknak.** A földművelésügyi miniszter gondoskodni óhajtván a jó burgonyatermésről, a Veszprém vármegyében létesített fiókszaporító telepeken termelt burgonyavetőgumót megszerzte és azt biztosította a jelentkező kisértő gazdáknak. Jelentkezni a községi előjáróságoknál kell, a vetőgumó a fiókszaporító telepen átvéve métermázsánként 6 korona, miből a jelentkezésnél 1 korona fizetendő. Egy-egy jelentkező 5 métermázsánál többet nem kaphat.

— **A korpakészletek lefoglalása.** A kir. földművelésügyi miniszter a ma rendelete, hogy a malmokban gyártott korpát 60%-át a mezőgazdáknak biztosította, annak idején nagy megnyugvást keltett a gazdák közt. Ezt a nagy megnyugvást az utóbbi hetekben kínos csalódás váltotta fel és a gazdák keservesen panaszkodnak, hogy hasztalan adnak nekik utalványt a gazdasági felügyelők, a malmoktól nem kapnak korpát. Igaz, hogy a malmok őrlési üzeme most erősen redukált és így tényleg nincs is annyi korpájuk, mint amennyi a gazdáknak kellene. Amde az is igaz, hogy a korpát negyven százaléknak szabadon hagyása erősen csábitja a malmokat arra, hogy a rendeletet megkerülve, nagyon magas áron értéksítsék a korpájukat. A gazdák tehát most azt óhajtják, hogy a földművelésügyi miniszter foglalja le az egész korpamennyiséget a mezőgazdaság céljaira és ne engedje, hogy a malmok spekulációra használják fel a szabad rendelkezésükre hagyott korpát.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ
TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

MENDL JAKAB

balázsfalvi (Alsófehérmegye) gazdaságában
50 métermázsas egész tiszta

bükkönymag

métermázsánként 60 koronáért eladó.

3171

Sertés tenyésztők figyelmébe!

Eladó csicsóka vető gumó, vevő zsákjaiba ab Marosbogát állomás, métermázsánként 12 korona, a pénz előzetes beküldése vagy utánvét mellett.

Patrubány Miklós gazdasága,
Marosbogát. 3172

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alakult 1900-ban. Alakult 1900-ban.
Vezérképviselő: Kolozsvár, Deák Ferencz-u. 35.

Biztosításokat elfogad tűz és, jézkár ellen, ugyszintén az ember életére a legkülönbözőbb módok szerint, előnyös feltételek mellett. Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.

A lefolyt 12 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzletleleslegéből, közgyűlési határozat értelmében díjvisszatérítésben.

Biztosítási ajánlatok bejuttatását közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosításokkal minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulásával	2,527.980.— K
Tartalékok	3,357.603.— „
Biztosított tagjainak fenntartása óta fizetett tűzkárokból	10,740.000.— „
jékkárokból	5,042.000.— „
Biztosított érték tűzben 1912. évben	380.000.000.— „
jégben 1912. évben	63 0 00.000.— „
Életbiztosítási állomány	15,240 080.— „

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társintézménye a

GONDVISELÉS Országos Központi Segélyező Társulat

utján 100 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítások, valamint havi befizetések ellenében 1000 koronáig terjedhető, leánykiképzési (önálló itási) segélybiztosítások eszközöltek. Legelőnyösebb népbiztosítás. E társulat kebelében minden községben önálló helyi csoportok szervezhetők jótékony célú működésükkel. Tájékoztatót készíttünk küld bárkinek is a Társulat igazgatósága, Budapest, IX. Erkel-utca 20. sz. 3012

Dr. gróf Teleki Domokos ur

öméltósága többszörösen kifizetett Magyar-Erdélyi fajta tenyészetéből eladó

8 drb. 2 éves töltött bika;

2 drb. 5 éves jól fejlt. mén.

Érdeklődők forduljanak alulírottához Gernyeszeg posta Pálffy Dezső, intéző.

3166

PEP
PORCELLÁN-EMAIL-FESTÉK
mázolásához teljesen készen vakolatra fára és vasra.
Köze védve 10001 sz. sz.

LUZ EDE ÉS TÁRSA
FESTÉKGYÁRAK BUDAPEST, VII. ÖRNÁGY-UTCA 4.
Telefonszám 64-93.

3010 I.

A Cserhádi tanár által meghonosított, bőtermő, kizárólag Drassón termelt, cukordús

Óvári répamag

Putyi és Preri tengeri

Gróf Teleki Árvéd drassói uradalmában.

Posta: Koncza.

3177

A MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jókai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H A Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGJOBB KÖLCSÖNÖKET NYUJT

A jelzálogul felajánlott erdélyi rész ingatlank értékre és a megszavazandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET bizalmi férfiai adnak véleményt.

A KÉPVISELŐSÉG ELFOGAD

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

3001

Név és védjegy
törvényes
szabadalom

Patkánin

patkányirtó szer

ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány, Patkánin gyárának vezetősége Nagybecskerekén.

Tökéletes bizlos eredményről jótállás.

3173

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

Reitter Oszkár nagybecskereki főkapitánynak teljesen biztos hatású találmánya (nem mérge) emberre és állatra cseppet sem veszélyes. 1 doboz ára 2 korona, mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához. Ismertető leírást, melyben le van írva, hogy különféle nagyságú gazdasághoz hány doboz szükséges a teljes kiirtáshoz — kérésre

KOLOZSVARI

TAKARÉKPÉNZTAR és HITELBANK Részvénytársaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 7. szám.

3006

□□□

Alapjai: 3 millió 347,000 korona.

Elfogad: takarékbetétet legelőnyösebb kamatoztatás mellett

és azokat a moratórium korlátozó határozmányaitól eltekintve

bármikor azonnal visszafizeti,

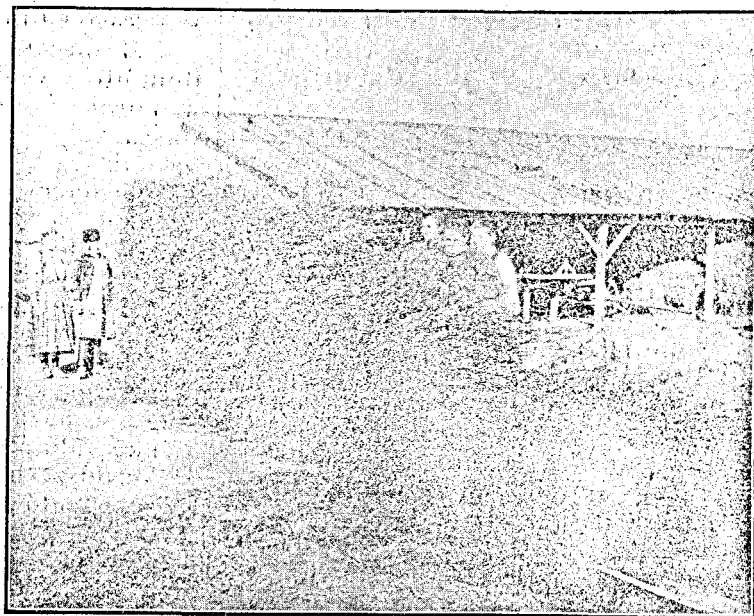
miáltal módot óhajt nyújtani a közönségnek, hogy pénzfellelegit a háboru tartama alatt is biztos helyen elhelyezhessé.

Uj intézeti székházában külön e célra épített pánccétermében

tűz- és betörésmentes rekeszeket

és értékeket tartalmazó ládák részére

tesort tart a közönség rendelkezésére.

Megválogatott elsőosztályu szőlőoltványok.

Uj telepítésre és különösen pótlásra a legjobb bor-, csemege- és lugaszőlőfajokból a legszebb és legerőteljesebb, minden tekintetben elsőrendű

Szőlőoltványok

Ripária, Pertális, Rupestris és a legjobb Hybrid alanyokon legolcsóbban kaphatók

Schöppner Sámuel

ny. m. kir. szől. és bor. felügyelőnél

Dicsőszentmártonban

3167

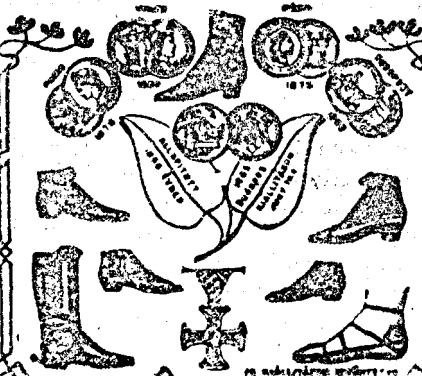
MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁR, SZENTEGYHÁZ-UTCZA 3. SZ.

Fölhivja a n. é. közönség figyelmét előnyösen ismert, elsőrangu műhelyében a legjobb anyagból, legujabb divatszerint készült közkedveltségű

férfi és női cipőraktárára

3008

Megrendelés után készít amerikai és francia, vagy bármily tetszés szerinti faconu cipőket, a legkényesebb igényeknek is megfelelő kivitelben. — Vidéki megrendelések pontosan és gyors kivitelben mérték után, de legbiztosabban egy használt, a lábra találó cipő beküldésével eszközöltetnek. — Kiváló tisztelettel: Matutsek József.

PETREUS L. UTÓDA LŐRINCZ

KITÜNTETETT OKLEVELES MÉRLEGKÉSZÍTŐ, ÉPÜLET- ÉS MŰLAKATOS, VAS- ÉS RÉZBUTORGYÁRTÓ.

KOLOZSVÁR,
HOSSZU-UTCA 26. SZ.

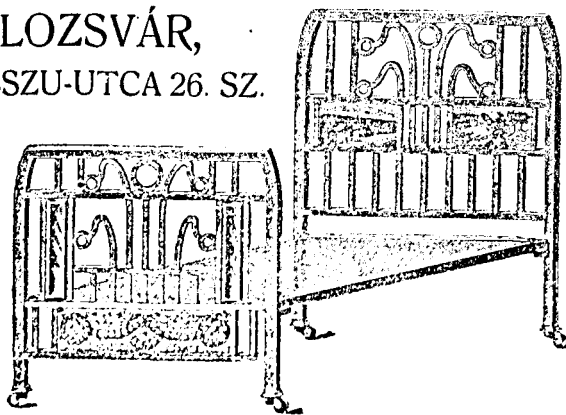
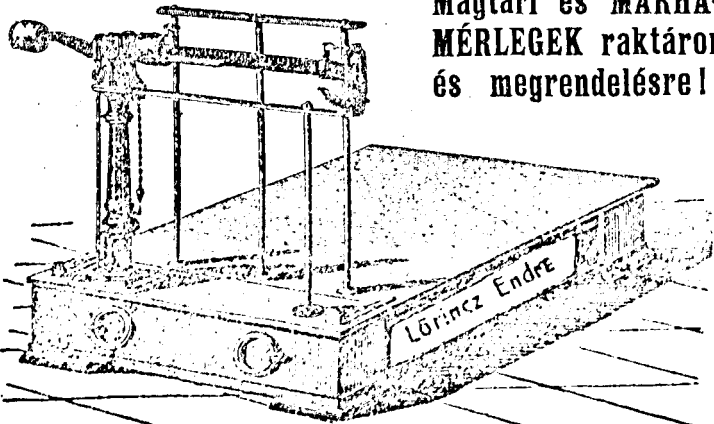
3111

Magtári és MARHAMÉRLEGEK raktáron és megrendelésre!!

ELVÁLLAL:

Vas és fémből előállítható szakmájába vágó minden munkát. Kórházak, szállodák, gazdaságok, istállók, tehenészetek stb. fa, vagy fémbutorral való berendezését. Folyósó, lépcső és sirrácok készítését. Gazdasági és kerti kerítéseket Kerti butorokat és sátrakat. Réz- és vasagyakat és butorokat, stb.

MAGTÁRI ÉS MARHAMÉRLEGEI MINDEN MÁSNÁL JOBBAK ÉS OLCSÓBBAK

Költségvetéseket és rajzokat kívánatra díjtalanul
Pontos időre szállítás! Szolid és versenyképes árak!
Szakszerű tökéletes munka!